

РЕЦЕНЗИЯ

По процедура за „професор” по професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по...(методика на обучението по математика за началните класове) с

единствен участник в конкурса -

ДОЦ. Д-Р АНГЕЛИНА ФИЛИПОВА МАНОВА

Биографични данни

Доц. д-р Ангелина Манова завършва висше образование през 1974 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”, специалност Математика. Професионалната си реализация започва като учител по математика в Политехническа гимназия – гр. Симитли, по-късно е завеждащ отдел „Математика” към Окръжната станция на младите техници – Благоевград; инспектор „Начално образование” в отдел „Народна просвета” към ОНС – Благоевград.

От 1978 година доц. д-р А.Манова постъпва като преподавател в ЮЗУ „Неофит Рилски”. Докторска дисертация на тема „Усъвършенстване на системата за обучение на учениците от началните класове в решаване на съставни текстови задачи” защитава през 1986 г., а научното звание „Доцент” придобива през 1991 г. В периода 1991-1999г. се реализира последователно и като управленец: зам. декан и декан на Факултета по педагогика и зам.ректор по акредитацията на ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Преподавателска ангажираност:

Доц.д-р Ангелина Манова остава последователна в израстването си като преподавател и експерт. Целият цикъл от учебни дисциплини за студентите - бакалаври и магистри към Факултета по педагогика в специалностите *ПНУП* и *НУПЧЕ* очертава широк спектър от цялостта на математическото познание, насочено към методиката на обучение в началния етап на основната образователна степен: „Методика на обучението по математика в началните класове”; „Теоретични основи на обучението по математика в началните класове”; „Текстовите задачи в началното обучение по математика”; „История на българското математическо образование”; „Интерактивни методи при обучението по математика”. „Формиране на математически понятия”; „Психолого-педагогически проблеми на обучението по математика”.

От 1996 г. до 1998 г. осигурява четенията по учебните дисциплини „Математика” и „Методика на обучението по математика в началните класове”, включени в учебния план на специалност ПНУП към ПФ на Бургаския свободен университет.

Анализ на научното творчество:

В конкурса за „професор”, доц.д-р Ангелина Манова участва със 74 публикации, от които 2 самостоятелни монографии, 1 колективна, 10 разработки в сборници, 4 студии, 11 статии и 5 научни съобщения, 51 учебника и учебни помагала за студенти и учебници и учебни помагала за ученици от началния етап на основната образователна степен. Представените за анализ публикации са разработени и публикувани след присъждането на научното звание „Доцент”.

Колективните публикации на доц.д-р Ангелина Манова преди получаването на научното звание „доцент”, като и тази, публикувана след това са осъществени съвместно с авторитетни български учени, експерти по педагогика, психология, математика, методика. Този факт дава уникалната възможност на авторката да подпомогне фокусирането на съвременния изследователски поглед върху интегративния профил на методиката на обучението по математика, в неговите многопластови аспекти на систематика и проявление и да обогати както съществуващите научни схващания, така и съществуващата педагогическа практика.

Изследователските *търсения* на доц.д-р Ангелина Манова очертават приемлива последователност в проучването и надграждането на значими резултати, ориентирани в своята цялост към: историческото познание за развитието на методиката на обучението по математика; дозировката и характера на учебното съдържание; интерактивната технология на работа на учителя, насочена към стимулиране на познавателната активност; алгоритмизацията на обучението по математика. Позиционирани по този начин, изследователските търсения маркират важни *резултати* и проникновения на авторката, насочени към :

- Ясно обговаряне на аргументите „за” и „против” избора на методическа система за работа(чрез анализ на съществуващите - метод на числата и метод на действията) - въпрос изключително важен при формиране на математическите понятия;
- Определяне на целеполагането на обучението по математика и неговата състоятелност, съотнесено към специфичната познавателна и социална среда на началния етап на обучение и очакваните резултати, свързани с развиване на математическото и логическо мислене на учениците;

- Даване на ясни насоки за подбора и структурирането на учебното съдържание в учебника по математика, насочено към развиване на интелектуалните умения на учениците, разгледани в тяхната цялост;
- Адекватен подбор на форми и индивидуализирани подходи на работа, насочени към развиването на умения за решаване на аритметични и геометрични задачи, както и стимулирането на творческото мислене на учениците; Много полезни в този план е системата от предлагани задачи за самостоятелна работа;
- Разработване на технология на работа с текстови задачи - представяне на концептуализиран мета-модел; Очертаване на основни опорни алгоритми, необходими за поетапното формиране на умения за работа и постигането на положителен резултат. Този модел продължава да се приема в педагогическата практика като основа за работа.

В процеса на изграждане на цялата авторова методическа конструкция не остава без внимание и проблемът за приемствеността, изключително значим в период на все още „лутаци се” позиции на редица автори по отношение на въпросите „Какво”? и „Как”? в усвояването на математически представи и понятия в детската градина и началното училище. Базирайки се на различни дидактически и психологически теории на наши и чужди автори, доц.д-р Ангелина Манова, съвместно с доц.д-р Димитър Димитров коментира важни и непреходни тенденции за дозировката и обема на учебното съдържание. Посочени са и все още непреодолени слабости в системата на математическото обучение.

В публикациите на авторката намират място и разработки за хуманизирането на образователния процес и развиването на творческия импулс на учениците. Специално място е отделено и на ролята на междупредметните връзки за пълноценното овладяване на математическите знания чрез съдържателното интегриране не само на основна информация (специфична за отделните учебни предмети), но и на подходи за развиване и прилагане на логическите операции на мисленето на децата. По този начин авторката насочва към актуалната времева перспектива за осъвременяване на обучението по математика, с оглед неговата изключителна роля в развитието на малкия ученик.

Монографията „Методика на обучението по математика в началните класове”, изд. 2014 г. може да бъде разглеждана като синтез на постиженията на доц.д-р А.Манова в областта на методиката и като полезно научно съчинение, представящо в пълнота съвременната логика на това обучение. Ясно е представено авторовото разбиране по най-важните проблеми. Книгата показва постигнатата научна зрялост на авторката чрез постъпателното надграждане на постигнатите резултати. Монографията е едно

продължение на постигнатото от авторката през 2000г. , но с вече актуализирано и обогатено съдържание, анализиращо постиженията, слабостите и перспективите за развитие на методическото познание, свързано с обучението по математика в съвременната педагогическа реалност. Нов елемент в разработката е представената технология на работа при изучаването на едноцифрените числа и аритметичните действия. Разработката е изключително актуална, защото насоките за работа не са абстрактни, а съответстват в пълнота на очакваните знания, умения и компетентности на учениците, заложените в действащите в момента нормативни документи за началния етап на основната образователна степен. Силната страна на тази монография е в подчертано практическата приложимост на съдържанието. Монографията би могла да се ползва с висока доза полезност в подготовката на студентите - бъдещи учители, както и в работата на действащите учители.

Доц.д-р Ангелина Манова доразвива своята експертност като методик чрез създаването на внушителен брой(51) учебници и учебни помагала за студенти и ученици от началния етап на основната образователна степен. Така тя засвидетелства своята компетентност на учен, успяващ да постигне добро съчетаване на научни тези и практико-приложна дейност. Тя е търсен лектор от учители в цялата страна.

Научни и практико-приложни приноси:

Творчеството на доц. д-р Ангелина Манова може да бъде оценено като добре систематизирано, обхващащо обширна и едновременно добре центрирана изследователска територия. Постигнатите творчески резултати са видими, носят лични авторски послания, обогатяват методическото познание за обучението по математика в началните класове и се характеризират с полезност и приложимост в реалната педагогическа практика. Обобщено могат да се представят така:

1. Постигната е концептуална яснота в алгоритмизацията на решаването на текстови задачи. Добре са открити логическите стъпки в изграждането на специфичните метакогнитивни умения; Представена е авторова трактовка за видовете структури на аритметичната текстова задача; Създадената система е приложима и успешно се ползва в обучението по математика в началния етап на основната образователна степен;
2. Въз основа на пространно проучените научни изследвания в областта на методиката на обучението по математика от Освобождението до средата на 20 век(на наши и чужди изследователи), са открити възлови тенденции, определящи актуалното и перспективно развитие на методическото познание,

свързано с обучението по математика (целеполагане, подбор и структуриране на учебното съдържание, форми и технология на работа);

3. Идеите на доц.д-р Ангелина Манова за изучаване: на естествените числа и аритметичните действия с тях, на геометричните знания, на мерните единици, на алгебричните знания, резултат на нейната дългогодишна изследователска дейност са реализирани успешно в учебниците по математика за първи – четвърти клас . Тези учебници се приемат добре от началните учители.
4. Надеждно е показана ролята на математическото познание за цялостното интелектуално развитие на детската личност.

Голям е броят на позоваванията върху публикациите на доц.д-р Ангелина Манова от различни автори. Приложена е информация за 20(по самостоятелни авторови публикации) и 31 по колективни трудове.

Творческа изследователска и обществена активност

Доц.д-р Ангелина Манова участва активно в разработката на национални и международни проекти, свързани с осъвременяване на обучението по математика и квалификацията на началните учители. Участва в комисии към Факултета по педагогика за разработване на учебни планове за специалностите НУП, ПНУП, НУПЧЕ, Педагогика, Социална педагогика и като член в комисията към МОН за разработване на ДООИ за специалностите ПНУП и НУПЧЕ и като председател на комисията за разработване на учебните програми по математика за II – IV клас на началния етап на СОУ, по които се организира обучението по математика от 2002 г. насам.

Като експерт към НАОА участва в институционалната акредитация на ПУ „П. Хилендарски”, в програмни акредитации на бакалавърски и магистърски специалности в СУ „Климент Охридски” и ВТУ „Кирил и Методий”.

Член е на Факултетния съвет на Факултета по педагогика в ЮЗУ „Неофит Рилски”. Била е член на Научния съвет по педагогика към ЮЗУ от момента на неговото създаване до преустановяване на дейността му през 2002 год.

Препоръки:

1. Предвид богатия опит на доц.д-р Ангелина Манова и нейната професионална компетентност, препоръчвам разширяване на проблематиката, свързана с приемствеността в усвояването на математически представи и понятия в детската градина и началното училище, с цел преодоляване на съществуващите слабости и неясноти в нормативните документи и педагогическата практика.

Заключение:

Цялостният анализ на научното творчество, изследователската и преподавателската дейност на доц.д-р Ангелина Манова я представят като ерудиран учен, добре разпознаваема в педагогическата общност с нейната творческа отдаденост. Това ми дава основание да препоръчам на членовете на Уважаемото Жури да оформи предложение до ФС на Факултета по педагогика към ЮЗУ „Неофит Рилски” за заемане от доц.д-р Ангелина Филипова Манова академичната длъжност „ПРОФЕСОР” по професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по...(методика на обучението по математика за началните класове).

17.09.2014 г.

Рецензент: проф.д-р Емилия Василева